

Az ismeretkör: **Általános és alkalmazott nyelvészet**

Kredittartománya: 11 kr.

Tantárgyai: 1. **Általános és alkalmazott nyelvészet**

2. **Magyar nyelv 3.**

3. **Szociolingvisztika**

Tantárgy neve: Magyar nyelv 3.

TAN műveltségterületi képzés

Neptunkód: **VMTANB5002, VMTALB5002**

Kreditértéke: 4

A tantárgy **besorolása: kötelező választandó**

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 50% elmélet, 50% gyakorlat

A **tanórátípusa**: ea. + gyak. és **óraszám**a: 2 ea. + 2 gy. az adott **félévben**,

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**:

- a szorgalmi időszak heteire lebontott részletes **tematika** biztosítása a félévi feladatokkal, követelményekkel;
- **power pointos bemutató** alkalmazása az előadásokon;
- **digitális tananyag** (vázlat- és feladatgyűjtemény) biztosítása az elektronikus tanulmányi rendszeren keresztül.

A **számonkérés módja: gyakorlati jegy**

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**: Elemzési gyakorlatok.

Feladatok:

- **gyakorlatok végzése** az elektronikus tananyag alapján

A tantárgy **tantervi helye**: 4. félév

Előtanulmányi feltételek: **Magyar nyelv 2. TANANB1004, TANALB1004**

Tantárgyleírás:

A pszicholingvisztika kialakulása, kutatási területei, vizsgálati módszerei. Az emberi agy szerepe a beszédben. A beszédprodukció folyamata. A beszédészlelés és a beszédmegértés folyamata. A fonetika és a fonológia, A beszédhangok képzési sajátosságai. A szófajtan és a szóalaktan történeti vonatkozásai. A szófaji és a szóalaktani rendszer. A magyar nyelv szókészletének története, mai rendszere.

A jelentéstani alapfogalmak ismételése. A jelentésfajták felismerése gyakorlati elemzésekkel. A jelentés értelmezései – ajánlott irodalom alapján. A mondatok osztályozásáról tanultak ismételése. A mondatok osztályozása. Szószerkezeti elemzések. Az egyszerű mondat részei. Mondatelemzési gyakorlatok. A mondat elemzésének generatív megközelítése – ajánlott irodalom alapján. Az összetett mondatok a szövegben.

Nyelvjáráskutatás, a nyelvjárási sajátosságok megfigyelése. A névtani kutatások története, területei. A személynevek, a helynevek gyűjtése, feldolgozása. Az intézménynevek és a címek típusai. A textológiai szempontú szövegelemzés.

Kötelező és ajánlott irodalom:

Kötelező irodalom:

1. Adamikné Jászó Anna: A magyar nyelv könyve Trezor Kiadó Bp., 2007 ISBN 978 963 8144 19 5
2. Gósy Mária: Pszicholingvisztika. Osiris Kiadó, Bp., 2005 ISBN 9789633897737
3. Hajdú Mihály: Általános és magyar névtan. Osiris Kiadó Kft. Bp., 2003

ISBN 9789633894187

4. Magyar grammatika (Keszler Borbála) Nemzeti Tankönyvkiadó Bp., 2000 ISBN 963190010x

Ajánlott irodalom:

1. Hámori József: Az emberi agy aszimmetriái. Budapest-Pécs, 2005 ISBN 9789639542877
2. Kassai Ilona: Fonetika Nemzedékek Tudása Kiadó Bp., 2005 ISBN 9789631957792
3. Minya Károly: Mai magyar nyelvújítás Tinta Könyvkiadó Bp., 2003 ISBN 9639372544

Előírt szakmai kompetenciák, kompetencia-elemek, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

a) tudása

- Ismeri a 6–12 éves gyerekek személyiségének kibontakoztatását megalapozó tudományos elméleteket, az első hat iskolaévnél a személyiség formálódásában és az élethosszig tartó tanulásra való felkészítésben betöltött szerepét.
- Rendelkezik 6–12 éves gyerekek, gyermekcsoportok és környezetük megismerésére, az őket érintő társadalmi folyamatok értelmezésére vonatkozó elméleti és módszertani tudással.
- Ismeri a tanulás támogatásának, a kulcskompetenciák megalapozásának, kibontakoztatásának tudományos és szakmódszertani alapjait, az első hat iskolaévben az anyanyelvi nevelés területén alkalmazható korszerű módszereket, eszközöket
- Biztos nyelvtani szakmai ismeretekkel rendelkezik az 1–4. évfolyam tanításához.

b) képességei

- Az anyanyelvi nevelési, fejlesztési célokat, feladatokat, tartalmakat képes a 6–12 éves gyerekek személyiségére, szociokulturális környezetének főbb jellemzőire tekintettel, differenciáltan tervezni.
- Képes változatos, egyénre szabott értékelési módszereket használni, amelyekkel elősegíti a gyermek önértékelési képességének alakulását.
- A szakmai-tudományos kritériumokat érvényesítve választja meg a nyelvészeti szakirodalmi könyvtári és elektronikus forrásainak körét, és munkájában azokat kreatív módon hasznosítja.
- Tevékenységére szakszerűen reflektál.

c) attitűdje

- Tevékenységét a 6–12 éves gyerekek fejlődésének, nyelvtani ismereteinek támogatása iránti elkötelezettség irányítja.
- Felkészültsége alapján részt vállal a tanító szakmával összefüggésben álló kutatásokban, innovatív team-munkákban.
- Igényli az önreflexiót, a nevelési folyamat és saját tevékenysége több szempontú elemzését, értékelését.
- Nyitott a munkájával összefüggő új elméletek és módszerek, a technológiai lehetőségek, információs és kommunikációs technológiák, nyelvtani szemléletmódok megismerésére és alkalmazására.

d) autonómiája és felelőssége

- Hatáskörében felelősséget vállal a rá bízott 6–12 éves gyerekek fejlődéséért, anyanyelvi kulcskompetenciájuk hatékony megalapozásáért, kibontakoztatásáért.
- A hatáskörébe tartozó területeken felelősséget vállal a kulturális hagyományok ápolásáért, a kultúrák közötti megértés és kommunikáció elősegítéséért.

Tantárgy felelőse: Dr. Gasparics Gyula főiskolai tanár PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Gasparicsné dr. Kovács Erzsébet főiskolai tanár PhD